

Het is nooit te oud om van te leren

Delftse Archeologische Notitie **315**

Overgauwseweg 50 Pijnacker, gemeente
Pijnacker-Nootdorp.

Een archeologisch bureauonderzoek

Archeologie
Delft

Delftse Archeologische Notitie **Fout!**

Overgawseg 50 Pijnacker, gemeente Pijnacker-Nootdorp

Een archeologisch bureauonderzoek

Objectfoto's en afbeeldingen: Archeologie Delft, tenzij anders vermeld

Akkoord opdrachtgever:

Akkoord adviseur bevoegd gezag: d.d.

Status: Concept 1.1

Autorisatie uitvoerder:

senior KNA-archeoloog 58855263)

e-ISSN: 1879-9604
© 2023 Archeologie Delft

Postbus 78
2600 ME Delft

archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

Samenvatting

Voor de locatie Overgauwseweg 50 in Pijnacker in de gemeente Pijnacker-Nootdorp loopt een aanvraag voor het bouwen van een loods. In het kader van het nieuw op te stellen bestemmingsplan Verzamelplan 2023-2024 wordt met dit onderzoek bekeken of deze dubbelstemming kan worden gewijzigd. Daarom heeft archeologie Delft van de gemeente Pijnacker-Nootdorp de opdracht gekregen om een bureauonderzoek uit te voeren. Het doel daarvan is het opstellen van een voor deze ontwikkeling specifieke archeologische verwachting, en inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezige archeologische waarden.

Op basis van het bureauonderzoek geldt in dit specifieke plangebied een lage tot geen verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. Dit wijkt af van de nog niet vastgestelde beleidskaart uit 2022, waar het plangebied ook in een zone met hoge verwachting ligt. Op basis van historische kaarten is daarbij een contour van het gehele historische boerenerf aangehouden. Nadere analyse op erfniveau wijst uit dat de verwachting van dit deel van het erf kan worden bijgesteld naar laag.

Er wordt geadviseerd om de dubbelbestemming archeologie voor dit specifieke plangebied niet over te nemen in het nieuwe bestemmingsplan Verzamelplan 2023-2024. De uiteindelijke beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Administratieve gegevens	5
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Plangebied	6
1.3 Beleid gemeente Pijnacker-Nootdorp ten aanzien van archeologie	6
1.4 Bestemmingsplan	8
2 Bureauonderzoek	9
2.1 Methoden en richtlijnen	9
2.2 Geologie	9
2.3 Historisch grondgebruik	10
2.4 Bekende bodemingrepen	13
2.5 Archeologische onderzoeken	14
3 Archeologische verwachting en advies voor vervolgonderzoek	16
3.1 Archeologische verwachting	16
3.2 Advies voor vervolgonderzoek	16
Bibliografie	18
Overzicht van afbeeldingen en tabellen	19

Administratieve gegevens

Projectnaam	BO Overgauwseweg 50 Pijnacker
Onderzoekmeldingsnummer	5442928100
Projectcode Archeologie Delft	PN075
Type onderzoek	Bureauonderzoek
Toponiem	Overgauwseweg 50
Plaats	Pijnacker
Gemeente	Pijnacker-Nootdorp
Provincie	Zuid-Holland
RD-coördinaten (centrum)	89.018 x 447.042
Ligging onderzoeksgebied	Zie afbeelding 1
Uitvoeringsperiode	Vorbereiding: juni 2023 Rapportage: juni 2023 Deponering: juli 2023
Uitvoerder	Archeologie Delft, Gemeente Delft – afdeling Erfgoed
Projectleider	
Projectmedewerkers	Niet van toepassing
Geraadpleegde specialisten	Niet van toepassing
Opdrachtgever	Gemeente Pijnacker-Nootdorp
Contactpersoon	
Bevoegde overheid	Gemeente Pijnacker-Nootdorp
Archeologisch deskundige	
Beheer projectdocumentatie	Archeologisch depot Provincie Zuid-Holland
Beheer e-documentatie	Data Station Archaeology

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie Overgauwseweg 50 in Pijnacker in de gemeente Pijnacker-Nootdorp loopt een aanvraag voor het bouwen van een loods. Deze locatie heeft volgens het huidige bestemmingsplan een dubbelbestemming Archeologie 1. Dit betekent dat voor ontwikkelingen met een oppervlak groter dan 50 m² en/of die de bodem dieper dan 0,3 m verstoren, een omgevingsvergunning noodzakelijk is. In het kader van het nieuw op te stellen bestemmingsplan Verzamelplan 2023-2024 wordt met onderhavig onderzoek bekeken of deze dubbelstemming kan worden gewijzigd.

Archeologie Delft heeft van de gemeente Pijnacker-Nootdorp, afdeling Ruimtelijke Ordening, de opdracht gekregen om in dat kader een bureauonderzoek uit te voeren. Het doel van het bureauonderzoek is het opstellen van een voor deze ontwikkeling specifieke archeologische verwachting om inzicht te krijgen in de mogelijke aanwezige archeologische waarden in het plangebied.

1.2 Plangebied

Het plangebied bevindt zich ter hoogte van het perceel Overgauwseweg 50 in Pijnacker (afbeelding 1). Kadastraal gezien omvat het plangebied een deel van perceel PAK00-G-593, te weten het zuidwestelijke deel. Met de beoogde ontwikkeling wordt een nieuwe loods aangelegd van 25 bij 15 m. Voor het plangebied is een marge van ongeveer 5 m rondom het gebouw aangehouden.

De oppervlakte van het plangebied bedraagt ongeveer 900 m², van het geplande gebouw 375 m². Het gehele plangebied is in gebruik als grasland en behoort bij de direct ten noorden gelegen Rijksmonumentale boerderij Vrederust.

De centrumcoördinaat van het plangebied is 89.018 x 447.042 m en het maaiveld ligt op -1,7 m NAP.

1.3 Beleid gemeente Pijnacker-Nootdorp ten aanzien van archeologie

Afbeelding 1: het plangebied op een rec

De gemeente Pijnacker-Nootdorp hanteert sinds 2010 een archeologische beleidskaart met toelichting¹. In 2022 heeft deze kaart een update gehad.² Door middel van het vaststellen van de kaart maakt de gemeente gebruik van de wettelijke mogelijkheid om onderbouwd af te wijken van de vrijstellingsnorm voor bodemingrepen tot 100 m². De beleidskaart is in een aantal bestemmingsplannen al opgenomen en zal ook in nieuwe bestemmingsplannen worden opgenomen. Dit is nog niet gebeurd voor het bestemmingsplan van onderhavig plangebied.

Om de omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden goed, maar ook zinvol te laten verlopen, wordt in de gemeente Pijnacker-Nootdorp alleen archeologisch (voor)onderzoek vereist wanneer de aard van de bodemingrepen dusdanig is dat er daadwerkelijk schade aan het bodemarchief kan optreden. De verschillende beleidszones vereisen dan ook elk een eigen benadering voor wat betreft de vrijstelling van archeologisch onderzoek voor bodemverstoringen tot een bepaalde diepte en omvang.

Afbeelding 2: de archeologische verwachting en vrijstellingsgrenzen binnen het plangebied volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Pijnacker-Nootdorp van 2010 (bron: Kerkhof 2010).

Volgens de beleidskaart van 2010 ligt het plangebied in een zone met een hoge archeologische verwachting (afbeelding 2). De hoge verwachting is gebaseerd op een nabijgelegen kade die als ontginningsas dienstdeed en waarlangs bewoning plaats vond gedurende de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. De vrijstellingsgrens die gehanteerd wordt voor deze zone is maximaal 100 m² met een ontgravingsdiepte van maximaal 30 cm -mv.

Volgens de laatste nog niet vastgestelde beleidskaart uit 2022 valt het hele plangebied in een zone met hoge archeologische verwachting (afbeelding 3). De reden dat de verwachting voor archeologische waarden in de laatste beleidskaart is verhoogd, is vanwege de historische omvang van het erf van boerderij Vrederust. Op basis van historische kaarten is de contour van de woning en het erf aangehouden.

¹ Kerkhof, 2010.

² Penning & Jongma 2022.

Afbeelding 3: de archeologische verwachting en vrijstellingsgrenzen binnen het plangebied volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Pijnacker-Nootdorp van 2022 (bron: Penning & Jongma 2022).

1.4 Bestemmingsplan

Op het plangebied is het bestemmingsplan 'Duurzame Glastuinbouwgebieden' uit 2010 (met herzieningen tot en met 2019) van toepassing. Volgens dit bestemmingsplan is sprake van een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 1'.³ Op terreinen met een dergelijke dubbelbestemming geldt een archeologische onderzoeksplicht als de bodemingrepen die daar worden uitgevoerd groter zijn dan 100 m² en de bodem dieper geroerd wordt dan 30 cm -mv.

³Gemeente Pijnacker-Nootdorp, Partiele herziening 'Agrarische Glastuinbouwbestemmingen' (onherroepelijk op 19-12-2019). NL.IMRO.1926. Geraadpleegd via www.ruimtelijkeplannen.nl op 20-06-2023.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methoden en richtlijnen

Het doel van dit bureauonderzoek is het verzamelen van alle bekende gegevens over bodemverstoringen, geologie, historische-geografie en archeologie in de omgeving van het plangebied. Aan de hand van deze gegevens kan een archeologische verwachting worden opgesteld. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de informatie uit het Archeologisch Informatie Systeem (ARCHIS) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de geologische kaart Westland-Delfland en overige bronnen. Het bureauonderzoek is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) versie 4.1., van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB);.⁴

2.2 Geologie

In het verleden bestond er vaak een nauwe relatie tussen de locatie van nederzettingen en de bodemgesteldheid. Deze relatie werd vaak sterker naarmate de natuur meer beperkingen voor het permanent vestigen van de mens oplegde. Zo was in West-Nederland de aanwezigheid van een droge ondergrond één van de belangrijkste vestigingsfactoren in een gebied dat regelmatig door binnendringend zeewater werd bedreigd. De archeologische verwachting van het plangebied wordt dan ook in hoge mate bepaald door de geologische ondergrond.

Volgens de geologische kaart van het Westland en Delfland bestaat de top de natuurlijke bodem binnen het plangebied uit afzettingen van het Laagcomplex van Westland, op Hollandveen, op Laagcomplex van Delfland/Laagpakket van Wormer en waar de top van de zandafzettingen van het Laagcomplex van Delfland en/of de Laag van Rijswijk dieper liggen dan 5 m -NAP (afbeelding 4).⁵

De afzettingen van het Laagcomplex van Delfland zijn vanaf ongeveer 4500 voor Chr. afgezet in een periode waarin de omgeving van het plangebied onder sterke invloed van de zee was.⁶ Het landschap rondom het plangebied bestond uit een dynamisch waddengebied dat doorsneden werd door getijdengeulen. Tijdens de overstromingen werden dikke lagen zandige en kleiige sedimenten afgezet. Als de zee zich (tijdelijk) weer terugtrok en daarmee ook de afwatering stagneerde, trad vernatting en veengroei op in het waddengebied. In deze periode waren de hoger gelegen geulafzettingen, getijvlakten en duinen aan de kust geschikt voor bewoning. Het huidige plangebied bevindt zich buiten de geulafzettingen op de lagergelegen delen van het waddengebied in deze periode. Deze natte omstandigheden waren minder geschikt voor permanente bewoning.

Vanaf 4500 voor Chr. bouwde de kustlijn zich geleidelijk uit in westelijke richting, waardoor reeksen strandwallen ontstonden (Laag van Rijswijk). Rond 3200 voor Chr. hadden zich permanente strandwallen aan de kust gevormd. De invloed van de zee nam af en ook de afwatering. Als gevolg hiervan trad er in het achterland vernatting op en begon het Hollandveen te groeien.

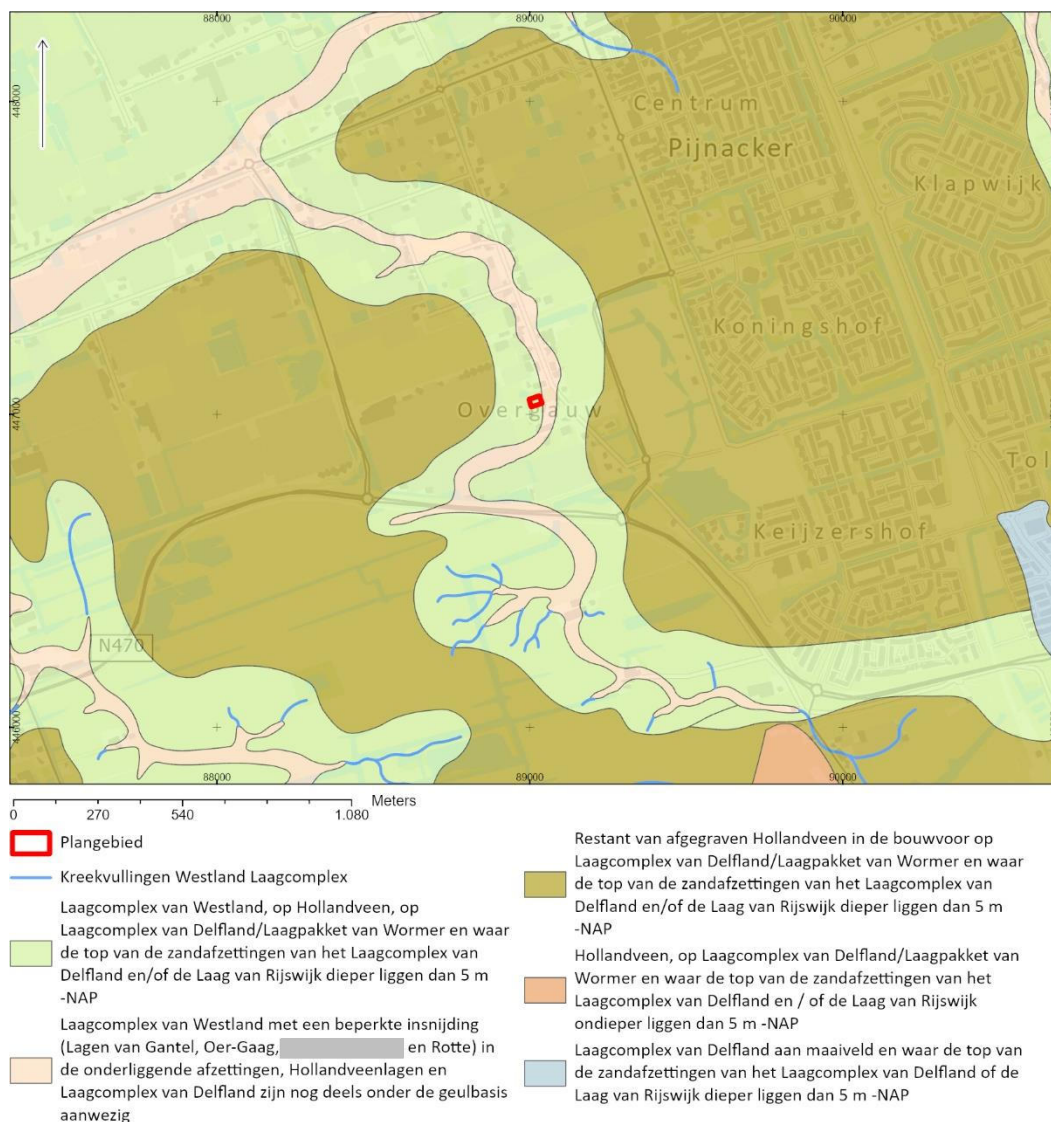
Het plangebied lag in de daaropvolgende eeuwen in een veengebied. Een grote inbraak vanuit de Maasmond, bekend als de Gantel, rond 225 voor Christus zorgde voor de afzetting van een kleidek doorsneden door geulen. Het plangebied grenst aan een kleine geul uit deze periode. Vanaf het begin van de 3^e eeuw na Chr. nam de vernatting en veengroei toe. Dit dekte het kleipakket en de geulafzettingen af. Deze vernatting heeft onder andere te maken met een verslechtering van de ontwatering. Daarbij speelde de verplaatsing van het zeegat zuidwaarts richting de huidige Maasmond een grote rol.⁷ Deze situatie veranderde in Pijnacker-Nootdorp vanaf de Late Middeleeuwen (ongeveer vanaf de 12^e–13^e eeuw) toen begonnen werd met de ontginning van de veengebieden. Boerderijen werden gebouwd op opgeworpen hogere gronden (terpen) nabij watervoerende geulen. Het veen dat aan het oppervlak lag werd door sloten ontwaterd en verdween daardoor grotendeels. Dit leidde tot de aanleg van polders, waarbij het water via de boezem werd afgevoerd. De bewoning concentreerde zich vervolgens langs de hoger gelegen kades.

⁴ <http://www.sikb.nl>.

⁵ Het laagcomplex van Delfland komt overeen met Calais II t/m IV (en Duinkerke 0) en bevindt zich tussen de 3,5 en 10,0 m -NAP. Zie Vos et al. 2017, tabel 11.

⁶ Vos et al. 2017.

⁷ Vos et al. 2017.

Afbeelding 4: het plangebied geprojecteerd op een uitsnede van de geologische kaart van het Westland en Delfland (Bron: Vos et al. 2017).

Op basis van geologische boringen in het DINoloket kan een lokale invulling gegeven worden van de bodemopbouw in het plangebied.⁸ Een dergelijke boring is aanwezig op ca. 50 meter ten noordwesten van het plangebied. Het gaat om boring B37E3034 (88.960 x 447.100). Op basis van deze boring bestaat de bodem tot een diepte van 2,4 m -mv uit klei van met daaronder tot 3,5 m -mv veen. Deze afzettingen kunnen van boven naar beneden worden geïnterpreteerd als Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Walcheren op afzettingen van Formatie van Nieuwkoop, Hollandveen Laagpakket.

Volgens de bodemkaart is de bodem in het plangebied gekarteerd als kalkarme leek-/woudeerdgronden.⁹ Het moerige karakter is een gevolg van een dun restveenpakket dat in de droogmakerij nog aanwezig is. Eerdgronden zijn alle moerige en minerale gronden met een humusrijke bovengrond (pMn85C).

2.3 Historisch grondgebruik

Het bestuderen van het historisch grondgebruik van het plangebied kan informatie verschaffen over eventuele archeologische vindplaatsen. Uit de bestudering van oude kaarten kan blijken of het plangebied in het verleden bebouwd is geweest en of er bijvoorbeeld (water)wegen in het plangebied aanwezig waren. Ook kunnen ontgravingen en ophogingen door middel van oude kaarten soms in beeld worden gebracht.

⁸ www.dinoloket.nl geraadpleegd op 28-06-2023.

⁹ www.dinoloket.nl geraadpleegd op 28-06-2023.

In tabel 1 is een overzicht aanwezig met de bronnen die zijn gebruikt, uit welk jaartal deze bronnen komen en een kort overzicht van de eventuele relevante informatie die op deze bronnen aanwezig is. In de komende subparagrafen wordt de informatie uitgebreid besproken.

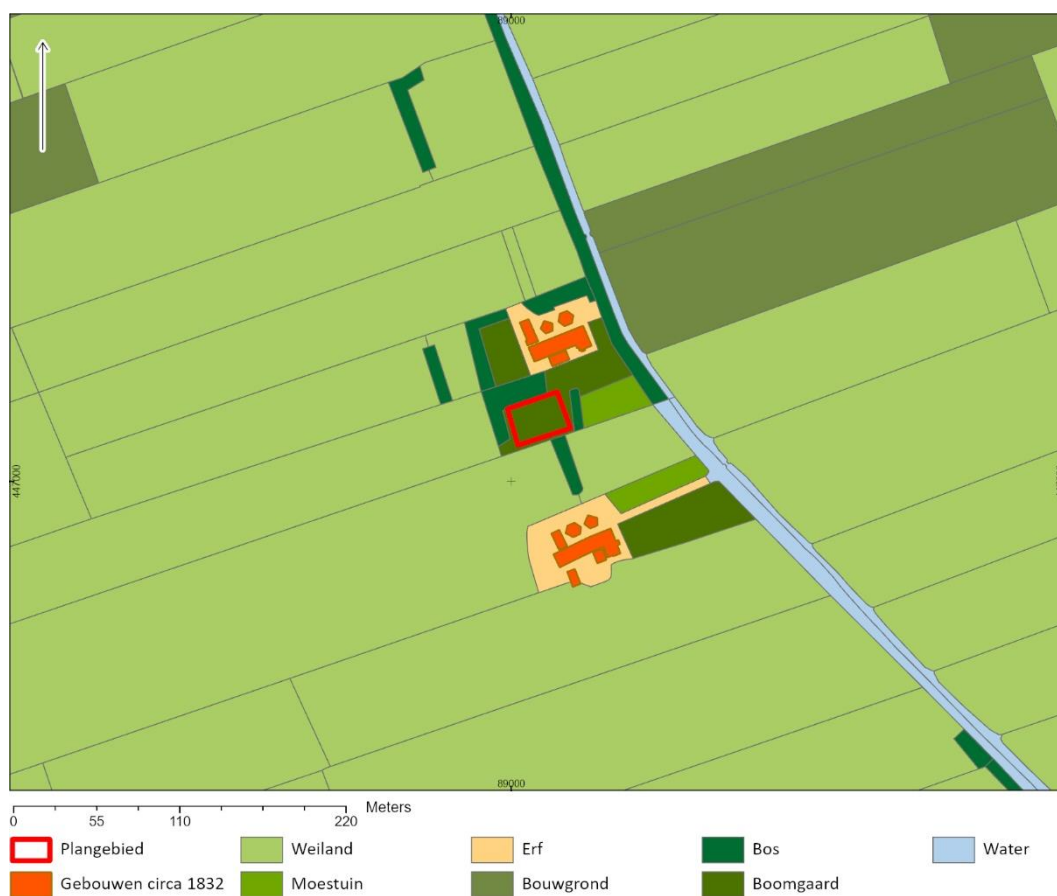
2.3.1 Historische kaarten

Het plangebied bevindt zich aan de westzijde van de Overgauwseweg, wat waarschijnlijk de westelijke achterkade is van de ontginningsas waaraan Pijnacker is ontstaan. Langs deze zijde van de kade ontstonden verschillende erven, waaronder de boerderij die nu bekend staat als Vredebest. De oudst gedetailleerde kaart van het plangebied is de kaart van Kruikius uit 1712 (afbeelding 5). Hierop is ten noorden de boerderij te zien en ten zuiden enkele kleinere gebouwen die verder van de weg liggen. Het plangebied bevindt zich op het erf, maar ten zuiden van de bewoning in de boomgaard en de windsingel rondom het erf.

De kadastrale minuut van 1832 (afbeelding 6) was de eerste landelijke opmeting van Nederland en laat veel details zien. Op deze kaart zijn de boerderij, bijgebouwen en hooimijten te herkennen. Ook hier is het plangebied gelegen in een boomgaard. Alle bekende historische kaarten tot 1960 laten hetzelfde grondgebruik zien. Waarschijnlijk is rond die tijd de boomgaard verdwenen en is de huidige inrichting als grasland ontstaan. Het is ook mogelijk dat in deze tijd boomgaarden niet meer werden weergegeven op individuele erven. In elk geval is tot 1960 herkenbaar sprake van een boomgaard.

Afbeelding 5: het plangebied geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712. (Bron: www.tudelft.nl)

Afbeelding 6: het plangebied geprojecteerd op het kadastraal minuutplan van 1832. (Bron: Provincie Zuid-Holland <https://opendata.zuid-holland.nl/geonetwork>)

Soort bron	Jaartal	Relevante informatie	Bron
Historische kaart, Hoogheemraadschap van Delfland door Kruikius	1712	Boomgaard behorende bij boerenerf	www.tudelft.nl
Historische kaart, Kadastrale Minuut	1811-1832	Boomgaard behorende bij boerenerf	opendata.zuid-holland.nl/geonetwork
Historische kaart, topografische kaarten	1900-2022	Boomgaard behorende bij boerenerf	www.topotijdreis.nl
Militaire activiteiten, Indicatieve Kaart Militair Erfgoed	1940	Plangebied geen onderdeel van militaire activiteiten	www.ikme.nl
Militaire luchtfoto's	1944	Niet relevant	Library.wur.nl

Tabel 1: overzicht van de gebruikte bronnen voor het vaststellen van het historische grondgebruik in het plangebied.

Afbeelding 7: boerderij "Vredebest" in novel [\[link\]](#) Links op de achtergrond is de boomgaard te herkennen waar het plangebied zich bevindt. (Bron: Rotterdams Archief 4081 VERHEUL-NR-356).

2.3.2 Militair erfgoed

Op basis van de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) worden in het plangebied geen resten van militair erfgoed verwacht. Aanwijzingen voor de aanwezigheid van militaire activiteiten in deze periode zijn niet op luchtfoto's zichtbaar.¹⁰ Ook uit voorgaande perioden wordt geen militair erfgoed verwacht.¹¹ In het plangebied heeft voor zover bekend ook nog geen explosievenonderzoek plaatsgevonden.¹²

2.4 Bekende bodemingrepen

Vaak zijn op een historische kaart niet de specifieke details zichtbaar waaruit blijkt dat in de bodem van het plangebied ingrepen hebben plaatsgevonden. Om te kunnen beoordelen of er bodemingrepen zijn uitgevoerd in het plangebied die van invloed zijn op eventueel aanwezige archeologische resten, is gebruik gemaakt van meerdere bronnen. Een overzicht van deze bronnen is weergegeven in tabel 2. In deze tabel staat de soort bron en een kort overzicht van de aanwezige relevante informatie uit deze bron.

Op basis van het Actueel Hoogtebestand Nederland versie 4 (AHN4) zijn in het plangebied geen aanwijzingen voor ophogingen. Het maaiveld van het plangebied ligt op 1,7 m -NAP. Dit is ongeveer 70 tot 80 centimeter lager dan het deel van het erf waar de boerderij staat en het perceel direct aan de kade. In combinatie met het consistente beeld van boomgaard dat uit de historische kaarten naar voren komt, lijkt op dit deel van het perceel geen sprake te zijn van ophogingen dan wel bodemingrepen.

Uit de bouwvergunningaanvragen die in het stadsarchief van Delft aanwezig zijn, blijkt dat voor het perceel geen vergunningen zijn afgegeven.

De grondwatertrap in het plangebied is relevant voor de mate van conservering van eventueel aanwezige organische archeologische resten. De diepte waarop het grondwater wordt aangetroffen fluctueert door het hele jaar en wisselt tussen een Gemiddeld Hoogste Grondwaterstand (GHG, de winterstand) en de Gemiddeld Laagste Grondwaterstand (GLG, de zomerstand). In het plangebied is grondwatertrap Vlo gekarteerd.¹³ Met een dergelijke grondwatertrap is er sprake van een GHG dieper dan 40 tot 80 cm -mv en een GLG tussen 120 en 180 cm -mv. Archeologisch gezien betekent dit dat binnen het plangebied organische archeologische resten slecht of niet bewaard zijn gebleven binnen 40 tot 80 cm -mv en dat organische archeologische resten tussen de 40 en 80 cm in ieder geval aangetast zijn. Vanaf 120 tot 180 cm -mv zijn organische archeologische resten, indien aanwezig, onaangetast aanwezig. De conservering van anorganische archeologische resten is niet van de grondwaterstand afhankelijk.

¹⁰ Library.wur.nl geraadpleegd op 22-06-2023.

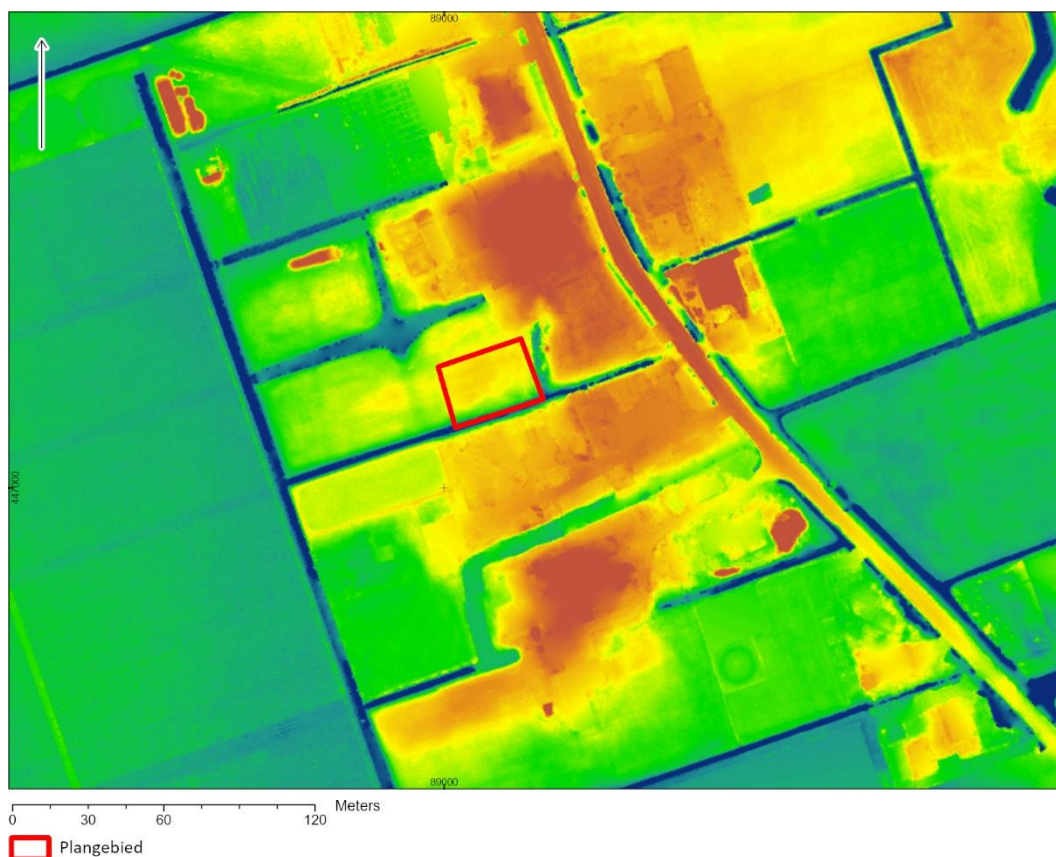
¹¹ www.cultureelerfgoed.nl geraadpleegd op 22-06-2023.

¹² www.explosievenopsporing.nl geraadpleegd op 22-06-2023.

¹³ www.dinoloket.nl geraadpleegd op 28-06-2023.

Soort bron	Relevante informatie	Bron
Maaiveldhoogte	Geen aanwijzing voor afgraving of ophoging	AHN-versie 4
Bodemvervuiling en sanering	Geen sanering of vervuiling bekend	www.bodemloket.nl
Bouwarchief	Geen verleende vergunningen voor dit plangebied.	www.stadsarchiefdelft.nl
Bodemkaart	Kalkarme leek-/woudeerdgronden	www.dinoloket.nl
Grondwatertrap	GWT Vlo	www.dinoloket.nl

Tabel 2: overzicht van de geraadpleegde bronnen voor het bepalen van de uitgevoerde bodemingrepen in het plangebied.

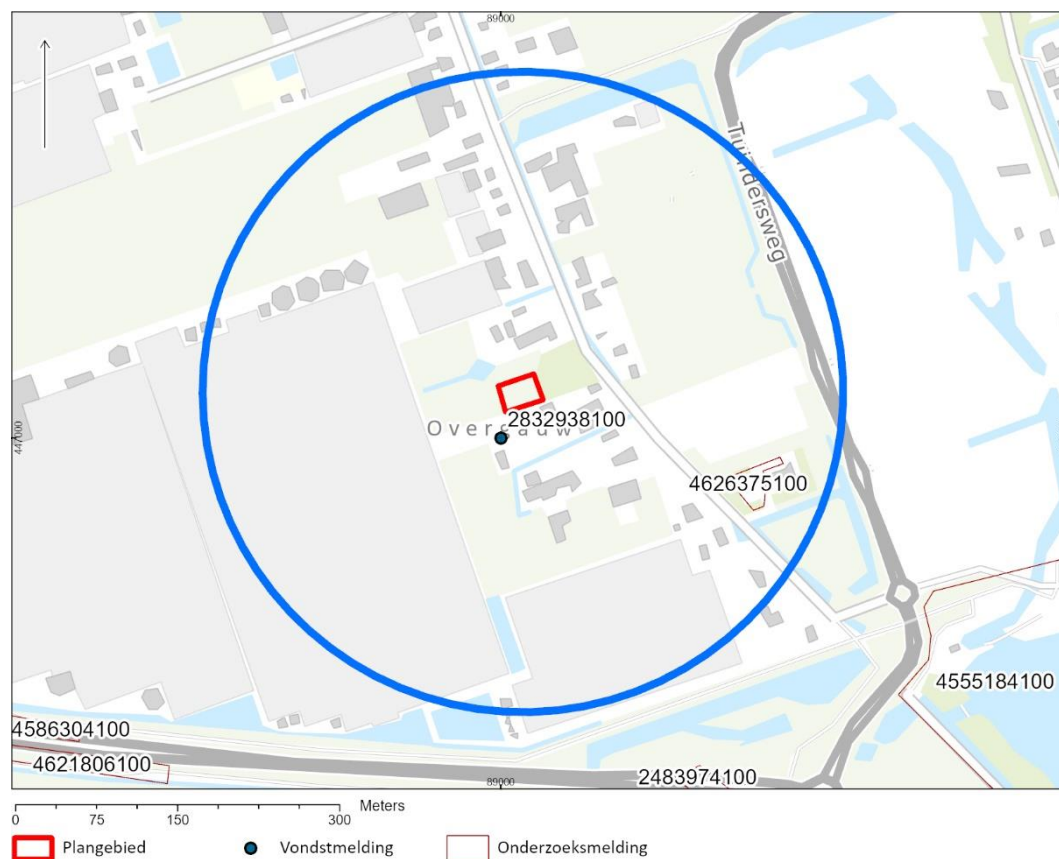
Afbeelding 8: de contour van het plangebied weergegeven op een uitsnede van het AHN4. Het erf aan de kade ligt 80 tot 90 cm hoger dan het plangebied.

2.5 Archeologische onderzoeken

In het plangebied zijn tot op heden geen archeologische onderzoeken uitgevoerd, archeologische waarnemingen verricht of archeologische vondsten gemeld.¹⁴ Verder maakt het plangebied ook geen onderdeel uit van een terrein van provinciaal belang. In de omgeving van het plangebied is wel een onderzoek uitgevoerd en een vondstmelding bekend. In deze paragraaf worden de nabijgelegen onderzoeken besproken die binnen een straal van 300 m ten opzichte van het plangebied liggen (afbeelding 8). Dit wordt gedaan om een beeld te vormen van de mogelijke archeologische resten die in het plangebied aanwezig kunnen zijn.

¹⁴ Archis 3; archis.cultureelerfgoed.nl & www.portableantiquities.nl geraadpleegd op 08-06-2023.

Direct ten zuiden van het plangebied is een vondstmelding uit 1968 geregistreerd met nummer 2832938100. Het zou hier gaan om een Romaanse voorgevel, maar ligt echter hemelsbreed ruim 800 meter naar het noordoosten. Deze vondstmelding is dan ook verkeerd geregistreerd en kan buiten beschouwing worden gelaten. Ten zuidoosten van het plangebied is in 2018 een bureauonderzoek uitgevoerd door Antea Group Archeologie.¹⁵ Het ging om één van vier deelgebieden. Er werd geadviseerd booronderzoek uit te voeren, maar dit heeft niet plaatsgevonden.

Afbeelding 9: de archeologische onderzoeken in het onderzoeksgebied, met een straal van 300 meter rond het plangebied. (Bron: ARCHIS & ESRI).

¹⁵ Nater & Koopmanschap 2018.

3 Archeologische verwachting en advies voor vervolgonderzoek

3.1 Archeologische verwachting

Op basis van de geologische opbouw, het archeologisch onderzoek dat in de omgeving van het plangebied heeft plaatsgevonden, de historische kaarten en de bekende bodemingrepen in en rondom het plangebied kunnen verwachtingen voor het voorkomen van archeologische resten in het plangebied geformuleerd worden. Daarbij wordt aandacht besteed aan de volgende eigenschappen van de eventuele vindplaatsen: datering (minimaal in hoofdperioden, bijvoorbeeld Romeinse tijd en Late Middeleeuwen), complextype, bijvoorbeeld nederzetting, grafveld, erf), diepteligging, locatie, uiterlijke kenmerken, omvang, gaafheid en verstoringen.

Gebaseerd op deze factoren, geldt in het plangebied geen verwachting voor archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Romeinse Tijd. De bodem, bestaande uit afzettingen van het Laagcomplex van Westland, op Hollandveen, op Laagcomplex van Delfland/Laagpakket van Wormer, was in de Romeinse Tijd mogelijk wel geschikt voor bewoning. Er zijn echter geen vindplaatsen uit die periode bekend in dit oostelijke deel van het kleidek, waardoor er geen verwachting is voor vindplaatsen uit die tijd.

Het terrein is van oudsher onderdeel van een boerderijerf dat aan de achtergrens van een oudere ontginningsas lag. Het is onbekend wanneer de bewoning op het erf precies begon, maar vanwege de achtergrens zal dit jonger zijn dan de vroegste bewoning in Pijnacker. Het plangebied is zover de historische kaarten teruggaan (Nieuwe tijd) altijd in gebruik als boomgaard. Er is een significant hoogteverschil met het direct naast het terrein gelegen woonerf van de boerderij. Het perceel is dus nooit opgehoogd ten behoeve van bewoning, waardoor de kans erg klein is dat hier bewoning heeft plaatsgevonden tussen de aanvang van het erf en de eerste historische kaart.

Om deze reden geldt voor zowel de Middeleeuwen als de Nieuwe tijd in het plangebied een lage tot geen archeologische verwachting voor het aantreffen van archeologische resten.

3.2 Advies voor vervolgonderzoek

Binnen het plangebied bestaat het voornemen om middels een bestemmingsplanwijziging de bouw van een loods mogelijk te maken. In verband met deze beoogde wijziging moet ook de archeologische dubbelbestemming van het plangebied worden vastgesteld. Conform het bestemmingsplan is in het plangebied sprake van een dubbelbestemming 'Waarde – Archeologie 1'. Volgens de beleidskaart van 2010 ligt het plangebied in een zone met een hoge archeologische verwachting. Op basis van het bureauonderzoek geldt in dit specifieke plangebied een lage tot geen verwachting voor het aantreffen van archeologische resten. Dit wijkt af van de nog niet vastgestelde beleidskaart uit 2022, waar het plangebied ook in een zone met hoge verwachting ligt. Op basis van historische kaarten is daarbij een contour van het gehele historische boeren erf aangehouden. Nadere analyse op erf niveau wijst uit dat de verwachting van dit deel van het erf kan worden bijgesteld naar laag.

Er wordt geadviseerd om voor dit specifieke plangebied geen dubbelbestemming archeologie op te nemen in het nieuwe bestemmingsplan Verzamelplan 2023-2024. Nader onderzoek in het kader van deze ontwikkeling is niet noodzakelijk. De uiteindelijke beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Pijnacker-Nootdorp.

Bibliografie

Gebruikte afkortingen

DAN Delftse Archeologische Notitie
DAR Delftse Archeologische Rapporten

Literatuur

17: Katwijkerlaan 45, Pijnacker, gemeente Pijnacker-Nootdorp: een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen in de verkennende en karterende fase, *Bureau voor Archeologie rapport 540*.

10: Pijnacker-Nootdorp. Een archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart, *DAR 96*.

Kruikius, N. & Jac. Kruikius. *Schaal 1:10.000, Alphen aan den Rijn. nt, gemeten en in kaart gebracht door Jac. Kruikius. Schaal 1:10.000, Alphen aan den Rijn.*

Nater, C.I., HJCL Koopmanschap, 2018: Bureauonderzoek afsluiterschema's S-6030, S-6031, S-2059 en S-2006 GNIP/RTL Pijnacker-Nootdorp, *Antea Group Archaeologie 2018/130*

emeentelijke archeologische beleidskaart Pijnacker-Nootdorp. Een herziening en update van de archeologische beleidskaart, *DAN 282*.

e Vries, 2017: Het ontstaan van Westland-Delfland, gebaseerd op paleolandschappelijke onderzoek en getijsysteemkennis. Toelichting op de regionale paleolandschappelijke kartering, uitgevoerd in het kader van het uitbrengen van de Atlas van het Westland, *DAR 130*.

Overige bronnen

Archis.cultureelerfgoed.nl
Beeldbank.cultureelerfgoed.nl
www.dinoloket.nl
www.ahn.nl
www.explosievenopruiming.nl
www.ikme.nl
www.cultureelerfgoed.nl
library.wur.nl
www.bodemloket.nl
www.stadsarchief.nl
www.arcgisonline.nl
www.topotijdreiss.nl
bagviewer.kadaster.nl
www.ruimtelijkeplannen.nl
legenda-bodemkaart.bodemdata.nl

Overzicht van afbeeldingen en tabellen

Afbeeldingen

Afbeelding 1: het plangebied op .	6
Afbeelding 2: de archeologische verwachting en vrijstellingsgrenzen binnen het plangebied volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Pijnacker-Nootdorp van 2010 (bron: Kerkhof 2010).	7
Afbeelding 3: de archeologische verwachting en vrijstellingsgrenzen binnen het plangebied volgens de archeologische beleidskaart van de gemeente Pijnacker-Nootdorp van 2022 (bron: Penning & Jongma 2022).	8
Afbeelding 4: het plangebied geprojecteerd op een uitsnede van de geologische kaart van het Westland en Delfland (Bron: Vos et al. 2017).	10
Afbeelding 5: het plangebied geprojecteerd op de kaart van Kruikius uit 1712. (Bron: www.tudelft.nl)	11
Afbeelding 6: het plangebied geprojecteerd op het kadastraal minuutplan van 1832. (Bron: Provincie Zuid-Holland https://opendata.zuid-holland.nl/geonetwork)	12
Afbeelding 7: boerderij "Vredebes" le achtergrond is de boomgaard te herkennen waar het plangebied zich bevindt. (Bron: Rotterdams Archief 4081 VERHEUL-NR-356).	13
Afbeelding 8: de contour van het plangebied weergegeven op een uitsnede van het AHN4. Het erf aan de kade ligt 80 tot 90 cm hoger dan het plangebied.	14
Afbeelding 9: de archeologische onderzoeken in het onderzoeksgebied, met een straal van 300 meter rond het plangebied. (Bron: ARCHIS & ESRI).	15

Tabellen

Tabel 1: overzicht van de gebruikte bronnen voor het vaststellen van het historische grondgebruik in het plangebied.	12
Tabel 2: overzicht van de geraadpleegde bronnen voor het bepalen van de uitgevoerde bodemingrepen in het plangebied.	14